

Broedvogelinventarisatie in de Amsterdamse Waterleidingduinen in 1994

samenstelling Rien Sluys

In dit artikel worden de resultaten van vijf, jaarlijks geïnventariseerde, gebieden beschreven. Tevens zijn de resultaten opgenomen van een inventarisatie van Schrama.

1 Gijs Kokkieshoek

geïnventariseerd door E. Aartse

Terreinomschrijving:

Het geïnventariseerde gebied wordt in het noorden begrensd door de Halfwegse Slag, in het oosten door het rijwielpad, in het zuiden door de Langevelderslag en in het westen door de Houtweg. Het terrein heeft een oppervlakte van circa 47 ha. waarvan:
 circa 7 ha. duinberkenbos
 circa 15 ha. duindoorn/vlierstruweel
 circa 5 ha. stuifzand en stuifplekken
 circa 20 ha. open duin met Duinriet, Zandzegge en Helm.

Volgens het beheersplan wordt een beperkte verstuiving toegelaten.

Het terrein is erg geaccidenteerd. Vanaf de Langevelderberg (27 m + NAP) loopt het terrein glooiend af naar de Langevelderslag en de Halfwegse Slag. Paden komen in het terrein niet meer voor. De oude voerbanen zijn thans geheel dichtgegroeid. De Rozendel is nauwelijks meer begaanbaar.

Het terrein is 11 maal bezocht. Het totaal aantal tel-uren was 32 1/2, waardoor de gemiddelde inventarisatieduur circa 3 uur bedroeg.

Tabel 1. Broedvogels van Gijs Kokkieshoek: 1989 t/m 1994

Soort	89	90	91	92	93	94
Bergeend	1	-	-	-	-	-
Patrijs	-	-	-	-	-	-
Fazant	3	3	2	1	-	-
Scholekster	1	-	-	-	-	-
Wulp	1	1	1	-	1	-
Holeduif	-	-	-	-	-	1
Houtduif	9	6	7	5	7	7
Zomertortel	2	1	1	1	2	2
Koekoek	1	1	1	1	1	1
Boomleeuwrik	2	1	1	1	-	-

Boompieper	3	5	4	1	1	-
Graspieper	2	-	2	1	-	-
Winterkoning	6	5	2	3	3	3
Heggenmus	18	19	17	23	17	23
Roodborst	2	1	1	1	-	1
Nachtegaal	10	13	16	13	15	21
Gekraagde Roodstaart	-	-	1	-	-	1
Roodborsttapuit	2	2	1	1	1	1
Tapuit	10	3	2	3	4	4
Merel	10	8	6	3	5	4
Zanglijster	1	1	-	-	1	1
Sprinkhaanzanger	3	1	1	1	1	2
Braamsluiper	3	4	4	4	5	5
Grasmus	11	13	10	13	13	16
Zwartkop	1	1	-	-	2	2
Tuinfluit	-	-	-	-	-	1
Bosrietzanger	-	-	-	-	-	1
Tijftjaf	2	2	3	2	2	2
Fitis	20	22	18	15	17	24
Staartmees	-	-	-	-	1	1
Glanskop	-	-	-	-	-	1
Pimpelmees	-	1	-	-	1	2
Koolmees	3	5	3	3	4	5
Vlaamse Gaai	1	1	1	1	1	2
Ekster	5	4	5	4	6	5
Ringmus	1	-	-	-	-	-
Kneu	6	5	4	4	4	5
Goudvink	-	-	-	-	-	1
Geelgors	-	-	-	-	-	-
Totaal aantal soorten	29	26	25	23	24	29
Totaal aantal broedgevallen	140	129	114	105	115	156

Toelichting

Ieder jaar wel waarnemingen van de Bosrietzanger, doch ruim voor de datumgrens en altijd maar eenmaal. Door het natte voorjaar is de soort kennelijk blijven hangen. Regelmatig werd een paartje Zwarte Kraai waargenomen, doch steeds op andere plaatsen;

vermoedelijk afkomstig uit de groengordel buiten het terrein langs het fietspad. Over het broedgeval van de Tuinfluiter bestaan twijfels, volgens de criteria van SOVON is het een broedgeval, maar het beest is maar 1 keer gehoord vlak tegen de datumgrens aan. Voor het eerst een broedgeval van een Goudvink, de vogel werd gezien en gehoord in de Rozendel.

Goudvink

2 Boeveld-West

geïnvventariseerd door W. Baalbergen en J. Veeffkind

Terreinomschrijving:

Het geïnvventariseerde gebied wordt in het Noorden begrensd door het Finnlayweggetje, in het oosten door de Houtweg en een stukje onverhard wandelpad, in het zuiden door het raster langs de Langevelderslag en in het westen door het Van Limburg Stirumkanaal.

Het onderzochte gebied kan men grofweg in twee delen verdelen. Het zuidelijke deel wordt grotendeels bepaald door een vrij kaal duinenplateau met toppen van 18 m. Het noordelijke deel is voorzien van struwelen. De oppervlakte bedraagt circa 28 ha. De recreatiedruk is er, mede als gevolg van de dichtbij gelegen ingang, erg groot.

Het ziet er naar uit dat 1994 het laatste jaar is geweest dat het gebied in de huidige staat is geïnvventariseerd. Dit na 16 jaar vogelonderzoek. In 1995 zal het Van Limburg Stirumkanaal ter plaatse worden gedicht en zal het terrein een volledig ander karakter krijgen.

Bestaande bosjes zoals het Verbrande Vlak zullen daarbij voor een deel onder water komen te staan en afsterven. Mogelijkerwijs zal er zelfs tevoren worden gekapt. Deze ingreep zal op den duur voor de vogelstand verrijkend kunnen werken, maar zal zeker de eerste jaren een negatief beeld te zien geven. Vooral door verlies van broedgelegenheid zullen veel broedvogels hun

heil voorlopig elders moeten zoeken. Al met al echter een ontwikkeling die we met interesse zullen volgen.

Tabel 2. Broedvogels van Boeveld-West: 1989 t/m 1994

Soort	89	90	91	92	93	94
Wilde Eend	-	-	-	1	1	1
Fazant	1	2	3	2	1	3
Meerkoet	-	-	2?	1	1	-
Scholekster	-	-	1?	-	-	1
Houtduif	4	3	5	3	2	4
Zomertortel	1	1	1	-	1	1
Koekoek	1	1	1	1	1	1
Boompieper	2	2	1	2	1	1
Graspieper	2	2	3	2	2	2
Winterkoning	8	7	2	4	3	4
Heggemus	16	16	7	12	12	12
Roodborst	1	1	1	4	-	1
Nachtegaal	9	8	8	7	9	11
Paapje	-	-	1	-	-	-
Gekraagde Roodstaart	-	-	-	1	1	1
Roodborsttapuit	4	3	3	5	2	4
Tapuit	2	1	-	-	1	1
Merel	6	4	5	4	2	3
Zanglijster	-	-	1	1	1	-
Sprinkhaanzanger	2	2	1	2	1	2
Bosrietzanger	1	1	1	1	1	1
Kleine Karkiet	-	-	1	-	1	1
Braamsluiper	1	1	1	2	3	2
Grasmus	10	10	13	12	14	12
Tuinfluiter	-	-	-	-	1	-
Tijftjaf	1	1	1	2	2	2
Fitis	20	18	16	10	13	14
Staartmees	-	-	-	1	2	1
Glanskop	-	1	1	-	-	1
Pimpelmees	-	1	1	-	-	-
Koolmees	3	3	3	4	2	3
Vlaamse Gaai	2	1	3	-	-	1
Ekster	4	3	5	5	4	4
Zwarte Kraai	1	1	1	1	1	2
Kneu	3	3	10	7	6	7
Goudvink	-	-	-	-	1	1
Rietgors	-	-	-	2	2	3
Totaal aantal soorten	24	26	28	27	31	32
Totaal aantal broedgevallen	105	97	104	99	94	108

3 Wolfsveld-West

geïventariseerd door B. Heethuis en J. Jacobs

Terreinomschrijving:

Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Ruigenhoeker Schulpweg, in het oosten door het Finnlayweggetje en in het verlengde daarvan door een denkbeeldige lijn over de Kop van het Ronde Vlak en rechts langs het Spejndel, in het zuiden door het Finnlayweggetje en in het westen door het Van Limburg Stirumkanaal. Het terrein heeft een oppervlakte van circa 35 ha., waarin 5 delen n.l. Lange Vlak, Spejndel, Abelendel, Biezenvlakje en Ronde Vlak grotendeels bestaan uit Meidoorn, Liguster, Berk, Zomereik, Kardinaalsmuts, Vlier en Duindoorn.

Tabel 3. Broedvogels Wolfsveld-West: 1989 t/m 1994

Soort	89	90	91	92	93	94
Wilde Eend	1	1	-	-	-	-
Fazant	3	3	3	3	3	4
Houtduif	9	9	9	6	5	6
Koekoek	1	1	1	1	1	1
Zomertortel	1	2	1	-	-	1
Boomleeuwerik	1	-	-	-	-	-
Boompieper	6	4	2	-	-	-
Graspieper	1	1	1	-	-	1
Winterkoning	10	14	5	5	9	7
Heggemus	16	19	20	15	16	20
Roodborst	-	-	1	-	-	1
Nachtegaal	16	11	11	9	11	13
Gekraagde Roodstaart	-	1	-	-	-	-
Roodborsttapuit	2	1	2	3	5	4
Tapuit	-	1	1	-	-	-
Merel	5	8	5	2	3	2
Zanglijster	2	1	2	-	1	1
Sprinkhaanzanger	5	5	2	2	-	2
Braamsluiper	2	2	1	-	-	2
Grasmus	25	14	13	10	12	16
Tuinfluit	-	-	-	-	-	-
Zwartkop	1	1	-	-	-	-
Tijftjaf	2	1	1	2	3	1
Fitis	26	26	21	13	15	20
Staartmees	-	-	-	-	-	1
Pimpelmees	1	-	-	-	1	5
Koolmees	8	5	4	3	7	5
Vlaamse Gaai	1	1	2	1	1	2
Ekster	3	4	4	3	6	5
Zwarte Kraai	-	1	1	1	1	1
Kneu	4	6	6	3	-	6

Goudvink	-	-	-	-	-	1
Totaal aantal soorten	25	26	24	17	17	25
Totaal aantal broedgevallen	152	143	119	82	100	128

4 Westhoek/Haasvelderbeken

geïventariseerd door J. van Saase en W. van Leeuwen

Terreinomschrijving:

Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Nieuwe Haasvelderweg of Heiweg, in het oosten door de slag van de Westhoek, in het zuiden door de Starrenbroekerweg en in het westen door de Haasvelder Klugtweg. Midden door het gebied loopt de Scheidingsbaan, een smal voetpad langs een voormalige eigendoms- en jachtgrens waarop nog oude grensstenen voorkomen met het monogram van mr. Jan Six (1668-1750), een van de eerste eigenaren van dit gebied na de grote verkoop van domeingronden. Ten oosten van de scheidingsbaan ligt de Westhoek, vroeger behorend tot het jachtveld "Paardenkerkhof". Het terrein is niet sterk geaccidenteerd. De Trapjesberg is met ruim 16 meter + NAP de hoogste duintop. In de omgeving van het Haasveld (oorspronkelijk Haags-Veld) zijn nog vele sporen aanwezig van een vroegere landbouwvestiging, zoals oude teelthoeken (=duinkrochten) en weijtjes, droge wateringengreppels en oude beekbeddingen.

Tabel 4. Broedvogels van Westhoek/Haasvelderbeken: 1989 t/m 1994

Soort	89	90	91	92	93	94
Fazant	10	20	19	18	18	19
Kievit	-	-	-	-	-	-
Wulp	-	-	-	-	-	-
Houtduif	5	5	6	4	5	4
Zomertortel	1	4	2	3	1	1
Koekoek	3	3	3	4	5	3
Bosuil	-	-	-	-	-	-
Groene Specht	-	1	1	1	2	1
Boompieper	10	14	11	12	13	12
Winterkoning	16	22	9	9	19	17
Heggemus	17	12	13	9	8	9
Roodborst	3	1	2	2	1	-
Nachtegaal	13	10	10	11	10	10
Gekraagde Roodstaart	1	2	5	4	1	3
Paapje	5	4	3	1	4	-
Roodborsttapuit	2	2	2	6	6	2
Tapuit	-	-	-	-	-	-

Merel	5	7	2	4	2	2
Zanglijster	1	-	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	17	15	10	10	9	9
Braamsluiper	6	7	6	3	2	2
Grasmus	26	25	19	21	22	20
Tuinfluit	-	-	-	1	-	-
Zwartkop	-	-	1	-	-	-
Tijftjaf	3	5	3	4	3	3
Fitis	46	52	47	44	64	61
Staartmees	-	1	-	-	-	-
Glanskop	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	3	4	5	4	4	3
Koolmees	18	15	14	11	8	10
Vlaamse Gaai	2	4	4	2	-	1
Ekster	7	6	7	9	5	4
Zwarte Kraai	-	2	2	2	1	1
Ringmus	-	2	-	-	-	-
Vink	-	1	1	-	-	-
Kneu	8	10	10	6	8	7
Barmsijs	-	-	-	-	-	-
Totaal aantal soorten	24	28	27	26	24	23
Totaal aantal broedgevallen	218	256	219	205	221	204

5 Hoegatterduin

geïnterviewd door R. Sluys en S. Vos

Terreinomschrijving:

Het onderzochte gebied is ca. 50 ha. groot. In het noorden en oosten wordt het terrein begrensd door de Hoegatterweg, in het zuiden door de Zilkerslag (Joppeweg) en in het westen door het Oosterkanaal. Door het gebied lopen enkele zandpaden. Het gebied kenmerkt zich door een rug van vrij kale duinen met veel stuifgaten.

We vinden verspreid over het terrein enkele bosjes van voornamelijk eikehakhout zoals b.v. het Amerikaanse Bosje. Langs het Oosterkanaal vinden we enkele bosjes van de Oostenrijkse den.

Tabel 1. Broedvogels van Hoegatterduin: 1989 t/m 1994

Soort	89	90	91	92	93	94
Bergeend	-	-	1	1	1	-
Wilde Eend	3	1	3	2	-	4
Kuifeend	-	-	1	1	2	-
Boomvalk	-	-	-	-	1	1
Fazant	6	4	2	-	2	1
Waterhoen	1	-	-	-	1	-

Meerkoet	-	-	-	-	1	-
Houtsnip	-	-	-	-	-	-
Wulp	-	-	-	-	-	-
Houtduif	7	13	15	10	9	8
Zomertortel	1	2	2	3	-	-
Koekoek	1	1	1	-	1	1
Ransuil	-	1	-	-	-	-
Groene Specht	2	3	3	2	2	1
Grote Bonte Specht	-	2	1	-	-	-
Boomleeuwerik	1	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	-	-	-	-	-	-
Boompieper	9	6	5	4	6	7
Graspieper	1	1	-	1	1	1
Witte Kwikstaart	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	6	5	3	5	9	8
Heggenus	15	10	11	11	13	16
Roodborst	4	4	6	5	2	7
Nachtegaal	9	11	10	11	17	12
Gekraagde Roodstaart	5	6	8	7	5	3
Roodborsttapuit	-	1	-	-	-	-
Tapuit	1	-	1	-	-	-
Merel	6	8	9	8	4	5
Zanglijster	2	-	3	1	-	1
Sprinkhaanzanger	3	4	-	1	-	-
Braamsluiper	2	2	3	2	5	1
Grasmus	16	12	11	14	12	11
Tuinfluit	1	1	-	-	-	1
Zwartkop	-	1	-	1	-	-
Tijftjaf	4	4	1	3	3	5
Fitis	30	42	24	22	33	22
Staartmees	2	1	2	2	1	3
Glanskop	-	1	-	2	-	-
Kuifmees	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	3	5	9	9	8	11
Koolmees	11	9	15	10	16	19
Wielewaal	-	1	-	-	-	-
Vlaamse Gaai	4	2	4	3	2	1
Ekster	7	8	12	8	5	5
Zwarte Kraai	-	1	4	3	1	2
Ringmus	-	-	1	-	-	2
Vink	2	2	3	3	1	-
Groenling	-	1	-	-	-	-
Kneu	2	5	2	2	2	1
Geelgors	-	-	-	-	-	-
Totaal aantal soorten	31	35	31	30	29	30
Totaal aantal broedgevallen	167	181	176	157	195	157

Totaal van de kavels 1 t/m 5

Tabel 6. Vastgesteld aantal broedgevallen per soort: Kavels 1 t/m 5 1989 t/m 1994

Soort	89	90	91	92	93	94
Bergeend	1	-	1	1	1	-
Wilde Eend	4	2	3	3	4	5
Kuifeend	-	-	1	1	2	-
Waterhoen	1	-	-	-	1	-
Patrijs	-	-	-	-	-	-
Fazant	23	32	29	28	24	27
Meerkoet	-	-	2?	1	2	-
Scholekster	-	-	1?	-	-	1
Kievit	-	-	-	-	-	-
Houtsnip	-	-	-	-	-	-
Wulp	1	1	1	-	1	-
Houtduif	34	36	42	28	28	29
Zomertortel	6	10	7	7	4	5
Koekoek	7	7	7	7	9	7
Ransuil	-	1	-	-	-	-
Bosuil	-	-	-	-	-	-
Groene Specht	2	4	4	2	4	2
Grote Bonte Specht	-	2	1	-	-	-
Boomleeuwerik	4	1	1	1	-	-
Boompieper	30	31	23	19	21	20
Graspieper	6	4	6	4	3	4
Winterkoning	46	53	21	26	43	39
Heggemus	82	76	68	70	66	80
Roodborst	10	7	10	12	3	10
Nachtegaal	57	53	57	51	62	67
Gekraagde Roodstaart	6	9	14	12	7	8
Zwarte Roodstaart	-	-	-	-	-	1
Paapje	5	4	4	1	4	-
Roodborsttapuit	8	9	8	15	14	11
Tapuit	13	5	4	3	5	5
Merel	32	35	27	21	16	16
Zanglijster	6	2	7	2	3	3
Sprinkhaanzanger	30	27	14	16	11	16
Bosrietzanger	1	1	1	1	1	2
Kleine Karekiet	-	-	1	-	1	1
Braamsluiper	14	16	15	8	17	12
Grasmus	88	74	66	70	73	75
Tuinfluit	1	1	-	1	-	2
Zwartkop	2	3	1	1	2	2
Tjiftjaf	11	13	9	13	13	13

Fitis	142	160	126	104	142	141
Staartmees	2	2	2	3	4	5
Glanskop	-	2	1	2	-	2
Pimpelmees	7	11	15	13	13	21
Koolmees	43	37	39	31	37	42
Kuifmees	-	-	-	-	-	1
Wielewaal	-	1	-	-	-	-
Vlaamse Gaai	10	9	15	7	4	7
Ekster	26	25	33	29	26	23
Zwarte Kraai	1	5	8	7	4	6
Ringmus	1	2	1	-	-	2
Vink	2	3	4	3	1	-
Kneu	23	29	32	22	20	26
Goudvink	-	-	-	-	1	3
Rietgors	-	-	-	2	2	3
Totaal aantal soorten	39	40	43	40	41	41
Totaal aantal broedgevallen	782	806	732	650	661	745

Toelichting:

In de vijf geïnventariseerde gebieden hebben twee nieuwe soorten gebroed, d.w.z. soorten die, sinds de Noordwijkse vogelwerkgroep in het zuidelijk duingebied inventariseert, nog niet eerder als broedvogel in het zuidelijk duingebied zijn vastgesteld, nl. de Zwarte Roodstaart en de Kuifmees, beide in Hoekgatterduin.

Kuifmees

De sterke achteruitgang, die we vorig jaar bij de Roodborst constateerden, is waarschijnlijk een incidentele terugval geweest, want de stand is weer terug op het oude niveau.

De volgende soorten vertonen t.o.v. 1992 een min of meer duidelijke achteruitgang:

Groene Specht en Braamsluiper en Paapje.

Waren we vorig jaar nog verheugd over de terugkeer van vier exemplaren van het Paapje in de Westhoek-Haasvelderbeken, het afgelopen jaar heeft er helaas geen enkel exemplaar meer gebroed.

In vergelijking met 1993 vertonen de volgende soorten een duidelijke toename:

Heggemus, Roodborst, Sprinkhaanzanger, Pimpelmees, Vlaamse Gaai en Goudvink.

Als we dit vergelijken met de overige duinkavels te weten Noordduinen-West, Coepelduinen en Noordduinen-Oost dan zien we dat dit beeld t.a.v. Noordduinen-West en Coepelduinen niet klopt, want daar gaan die soorten achteruit of blijven gelijk.

Ten aanzien van de Tapuit kan vermeld worden dat na de geringe toename, welke vorig jaar plaatsvond in Gijs Kokkieshoek, de stand zich stabiliseert. Ook in Noordduinen-West, waar het aantal broedgevallen vorig jaar steeg van 2 naar 4, werden in 1994 6 broedgevallen vastgesteld.

Zou het voorzichtig herstel, waarover we vorig jaar spraken, zich doorzetten?

6 Schrama

Terreinomschrijving:

Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Vogelenvelderweg (laan van Gerrit Hulsebos), in het oosten door het Oosterkanaal, in het zuiden door de Nieuwe Haasvelderweg en in het westen door een onverhard wandelpad, dat Schrama scheidt van het Franse Vlak.

In het noorden van dit zeer gevarieerde duingebied liggen voormalige weide- en akkergronden, welke eertijds behoorden tot de duinhoeve "Het Vogelenveld". Ook in het zuiden van het gebied ligt een voormalig tuinbouwareaal. Hier werden vroeger voornamelijk bloembollen geteeld, wat nog te zien is aan de narcissen die elk jaar weer bloeien op de teelhoeken, die omgeven werden door rechte eiken- en elzenwallen. Behalve deze houtwallen zijn er ook natuurlijke bosjes en beboste duinpannen aanwezig. Langs het Oosterkanaal bevinden zich percelen met hoog opgaande bomen met een ondergroei van dichte gevarieerde bosschages, welke rijk zijn aan vogels. Het gebied werd als onderdeel van een groter terrein eveneens in 1980 en 1984 geïnventariseerd. In onderstaande tabel wordt een vergelijking gemaakt tussen de drie inventarisaties.

Tabel 7. Vastgesteld aantal broedgevallen Schrama 1994

Soort	1980	1984	1994
Wilde Eend	2	2	-
Kuifeend	-	1	-
Bergeend	1	1	-
Torenvalk	-	1	-

Fazant	6	4	1
Scholekster	2	1	-
Kievit	3	1	-
Wulp	1	1	-
Houtduif	11	10	7
Tortelduif	-	3	-
Koekoek	2	1	1
Bosuil	1	1	1
Groene Specht	3	4	3
Zwarte Specht	-	-	1
Grote Bonte Specht	4	5	3
Boomleeuwerik	1	-	-
Veldleeuwerik	1	1	-
Boompieper	3	5	7
Graspieper	-	-	3
Witte Kwikstaart	1	-	-
Winterkoning	-	6	10
Heggemus	3	3	4
Roodborst	3	4	6
Nachtegaal	3	4	9
Gekraagde Roodstaart	7	7	2
Merel	2	2	5
Braamsluiper	-	-	2
Grasmus	-	1	6
Tuinfluitcr	3	-	2
Zwartkop	-	2	2
Tjiftjaf	3	-	14
Fitis	17	19	24
Staartmees	2	3	3
Glanskop	3	4	5
Pimpelmees	6	8	13
Koolmees	13	8	20
Boomkruiper	-	2	3
Wielewaal	1	-	1
Vlaamse Gaai	2	3	3
Ekster	3	2	2
Kauw	11	13	12
Zwarte Kraai	1	2	2
Spreeuw	27	17	25
Vink	-	1	3
Totaal aantal soorten	36	39	33
Totaal aantal broedgevallen	157	156	205

Toelichting:

Het terrein is sinds 1980 behoorlijk veranderd. De bomen zijn hoger geworden, de struwelen dichter en er zijn geen kale, onbegroeide stukken meer aanwezig. De voormalige wei in het noorden, zowel als de voormalige teellandjes in het zuiden zijn duidelijk vergrast.

In de broedvogelstand zijn de veranderde terreinomstandigheden duidelijk terug te vinden. De Tijftjaf is toegenomen van 3 naar 14 paar. Tevens is er een duidelijke toename van het aantal broedparen bij de struweelvogels te constateren. De toename van Koolmees en Pimpelmees kan

verklaard worden door het beschikbaar komen van meer natuurlijke nestholten in het ouder wordende hout. Mede door de vergrassing is er voor Veldleeuwerik en Tapuit geen plaats meer. De oude Iepen langs de Laan van Gerrit Hulsebos, die in 1980 nog onderdak boden aan de Kauwen, zijn verdwenen, maar de Kauwen broeden nu in het "Spreeuwendorp".

T.a.v. de Wilde Eend dient te worden vermeld, dat de 4 broedgevallen zijn opgenomen in de inventarisatie van Hoekgatterduin, omdat dit terrein jaarlijks sinds 1986 geïnventariseerd wordt, hierdoor is een vergelijking met voorgaande inventarisaties niet mogelijk.

Paddentrek nader bekeken

Jan Jacobs

Maart en april zijn de maanden, waarin onze padden weer de duinen en bossen uitkomen, en naar de poldersloten en duinmeertjes trekken om er hun eieren af te zetten. Het is een verschijnsel, dat wij in Noordwijk maar al te goed kennen. Vooral in het Langeveld vindt de paddentrek op zo'n grote schaal plaats, dat onze vereniging (in samenwerking met de Gemeente Noordwijk) daar 's avonds de wegen afzet om de padden tegen het verkeer te beschermen.

Over het trekgedrag van de padden is in de loop der jaren veel onderzoek gedaan. De deense bioloog Kaj Vermehren onderscheidt bijvoorbeeld twee soorten trekgedrag, n.l. de paartrek in het voorjaar in de maanden maart en april, en de zomertrek in augustus en september. De voorjaarstrek of paartrek vindt plaats over een afstand van niet meer dan een kilometer, maar vaak nog veel minder. Deze trek is in het algemeen naar de plaatsen waar de dieren zelf geboren zijn. Na de voortplanting trekken ze naar gebieden op wel 1500 meter afstand van de paaiplaatsen, soms nog wel veel verder. Op deze zomerverblijven maken de padden wel voedseltochten, maar blijven toch vrij stabiel binnen deze voedselterritoria.

Aan het eind van de zomer trekken zij al weer in de richting van de sloten. Op die tocht zoeken ze een winterverblijf uit, en graven ze zich in de bosgrond in, om daar in winterslaap te gaan. Komen de padden in het voorjaar uit hun winterslaap, dan hoeven ze nog maar een betrekkelijk korte afstand af te leggen naar de paaiplaatsen. Gezien de weersomstandigheden lopen de dieren dan minimale risico's. Door de lage temperaturen in de nacht bewegen de dieren zich nog zo traag, dat ze er meerdere nachten over doen om de sloten te bereiken. De traagheid van de padden is dan ook één van de oorzaken dat er

zoveel slachtoffers vallen, als ze daarbij wegen moeten oversteken. Direct na het afzetten van de eieren vertrekken de vrouwtjes weer uit de sloot en zoeken zij hun zomergebied weer op. De mannetjes blijven wel enkele weken op de paaiplaatsen om van meerdere vrouwtjes de eieren te bevruchten.

Uit onderzoek blijkt dat padden meestal naar dezelfde plaatsen trekken als waar ze zelf geboren zijn. Er bestaat nog lang geen duidelijkheid over, hoe de padden zich tijdens de trek oriënteren. Aangezien ze zich in het donker, en liefst op regenachtige avonden verplaatsen, kunnen ze zich niet op de omgeving of op de sterren oriënteren. Ook de geur van het water in de sloten speelt geen rol; padden trekken nog jarenlang naar drooggelegde vijvers. Bovendien trekken ze onafhankelijk van enige windrichting naar het water. Ook gedurende de zomer treden wel voedseltochten op, maar slechts over afstanden van 50 tot 150 meter. Deze uitstapjes kunnen we echter niet tot de echte trekbewegingen rekenen, omdat ze niet op een vast doel gericht zijn en evenmin massaal voorkomen.

Ook de jonge padjes krijgen al spoedig met trek te maken. Direct na de metamorfose van kikkervisje of donderkopje tot padje verlaten ze het water, maar blijven ze nog wekenlang op de oevers van de poelen of de slootkanten hangen. Spoedig daarna zwermen ze over afstanden van honderden meters uit, om dan op plaatsen met gunstige voedsel- en schuilomstandigheden de zomer door te brengen. In september en oktober zoeken de dieren weer hun winterverblijven op, en is de jaarcyclus weer rond. Hoewel de pad voor veel mensen een van de meest gewone dieren is, die ze in het vrije veld tegen kunnen komen, blijkt toch dat ook dit dier een interessante levenswijze heeft.